

Олеся Архипська

Welcome to London, або Тиждень в «оточенні» інформаційно-бібліотечної Великої Британії

Стаття базується на звіті про професійний візит до Сполученого Королівства, організований Британською Радою на початку грудня 2000 р. Розглянуто структуру бібліотечно-інформаційного сектору в країні, такі провідні організації в цій галузі, як Рада у справах музеїв, галерей і бібліотек, Канцелярія Її Величності, бібліотека Палати громад, Британська Бібліотечна асоціація та Британська бібліотека. Особлива увага приділяється виставці «Онлайн—2001» — одному з найбільших у світі заходів у галузі новітніх інформаційних технологій.

Грудневий тиждень в «оточенні» інформаційно-бібліотечної Великої Британії, або візит фахівців до Лондона, відбувся завдяки організації і підтримці співробітників Британської Ради в Україні. Нашу країну представляли п. Тетяна Прокошева, начальник відділу бібліотек та інформаційних мереж Міністерства культури і мистецтв України, п. Тамара Вилегжаніна, заступник генерального директора Національної парламентської бібліотеки України, п. Василь Губарець, координатор інформаційних проектів Британської Ради в Україні, п. Сергій Ляшенко, веб-майстер Британської Ради в Україні, та авторка цієї статті. Хочеться висловити щире подяку співробітникам Британської Ради в Україні і персонально п. Світлані Васильченко, менеджеру інформаційних проектів, за високопрофесійну підготовку та організацію візиту.

Під час його відбулися робочі зустрічі фахівців.

Британська Рада у Лондоні. Зустріч з **Регіональним інформаційним координатором Директорату країн Центральної та Східної Європи п. Ліз Ноубл.** Нас ознайомили з роботою Британської Ради щодо реалізації спільних Інформаційних проектів, стратегічними пріоритетами діяльності, ставленням до нашої країни та, зокрема, до роботи її інформаційних проектів Британської Ради в Україні.

Рада з питань музеїв, архівів та бібліотек. Зустріч з її представниками **п. Барбарою Баклі,**

радником з питань міжнародної стратегії, та п. Тімом Оуеном, радником у справах стратегії. Рада опікується питаннями проведення єдиної стратегічної політики, підтримавши ідею Європейського Союзу щодо об'єднання проблем, які стосуються музеїв, архівів і бібліотек. Фінансується Міністерством культури. Співробітники надають консультативну допомогу всім його департаментам. Вони розповіли нам про стан та реалізацію у Великій Британії спеціального унікального проекту «Народна мережа» і нової програми «Ресурс» для об'єднання регіональних ініціатив у цій країні. Її спрямовано на музеї, архіви й бібліотеки, використання та збереження інтелектуального потенціалу. Це — сприяння виникненню «голосу» бібліотечно-інформаційної громадськості, надання і використання найкращого міжнародного практичного досвіду, діяльність як «авторитетного адвоката», лобювання, пошук додаткових джерел фінансування, зосередження на міжвідомчій роботі, підтримка партнерства та кооперації, надання сервісних послуг користувачу.

Рада намагається вплинути на розробку і впровадження загальнонаціональних програм, бере участь у розробці та адаптації нормативних і законодавчих актів, готує професійні звіти. Цікаво, що фінансова підтримка програм частково відбувається за рахунок прибутків з національних лотерей.

Канцелярія Її Величності: знайомство з роботою. Зустріч з **п. Керол Тулло, секретарем з питань контролю і друку, та п. Аланом Паусі, начальником відділу видавничої діяльності та інформаційних послуг.** Було обговорено законодавчу політику Великої Британії стосовно авторського права, легітимності документів. Також ішлося про питання, які існують в Україні. Британські колеги відносно них дали свої поради. Відвідувачі ознайомилися із мережею Інтранет Канцелярії (Канцелярія Її Величності перебуває в складі

© Архипська О. І., Київ, 2001

Адміністрації Кабінету Міністрів і займається розробками стратегічних документів, опікується поширенням інформації та наданням доступу до неї, консультус, ліцензус матеріали Парламенту, реєструє електронні ресурси). Триває реалізація програми «Реєстр інформаційних активів уряду», кожне міністерство створює власні веб-сайти. Канцелярія володіє офіційним «авторським правом Корони». У квітні 2001 р. з'явилася нова стратегія доступу до інформації.

Знайомство з роботою *Департаменту з питань культури, мас-медіа та спорту, а саме відділом бібліотек, інформації та архівів* — п. Кріс Бат, керівник колективу «Навчання та інформаційне суспільство», п. Ендрю Скатергуд, радник з питань стратегії в інформаційних і комунікаційних технологіях, п. Уорвік Хоукінс, координатор з питань стратегії в інформаційних і комунікаційних технологіях. Відбулося докладне знайомство з реалізацією проекту «Народна мережа», діяльністю роботи відділу та стратегією на 2001 р.

Велика Британія налічує 4300 публічних бібліотек (населення — 60 млн). Найбільшою проблемою було те, що уряд не уявляв собі їхньої ролі, вони були «невидимі» на національному рівні. Мета програми — досягти рівності доступу по всій країні. У зв'язку з цим завданням уряду в рамках реалізації проекту «Народна мережа» стало відкриття шести тисяч нових навчальних центрів у галузі інформаційних технологій для британців, частину з них буде розміщено саме на базі публічних бібліотек (загальна кількість таких навчальних центрів дорівнюватиме 4300!). Для створення принаймні одного інформаційного центру на базі бібліотеки уряд виділяє приблизно 28 тис. фунтів стерлінгів. Проектом передбачається підготовка фахівців (орієнтовно 40 тис. осіб), оснащення бібліотек та створення інформаційної інфраструктури.

Публічна бібліотека сприймається у Британії як найкоротший шлях до інформаційного суспільства. У країні функціонує 209 муніципалітетів. Саме муніципалітет опікуватиметься встановленням обладнання в бібліотеках, надаватиме допомогу в створенні електронного ресурсу. Відпрацьовуватимуться технічні стандарти для змістового наповнення, побудову метаданих та файлової структури. Таким чином, у Сполученому Королівстві буде створено систему «Культура онлайн». Проект є важливою складовою планів уряду з надання загального доступу до інформаційних та комунікаційних технологій, спрямованих на підтримку безперервного навчання кожного бажаючого. Він також гарантує, що публічна бібліотека і надалі відіграватиме основну роль у спільноті громадян. До речі, в Міністерстві працює прибіл. 400 фахівців, із них проблемами бібліотек опікується 16 осіб.

Відвідання *Бібліотеки Палати громад Парламенту Сполученого Королівства* — п. Прісцілла Бейнз, директор Бібліотеки, п. Бетті МакІннес, директор інформаційних систем, п. Річард Уейр, начальник Бюро Клерка. Було організовано спеціальну екскурсію по Парламенту. Відбулося знайомство з роботою Палати лордів та Палати громад, діяльністю Інформаційного центру (ІЦ) й Бібліотеки. Інформаційні технології в Парламенті запроваджуються з 1980 р. Функціонують спеціальні БД — POLIS та INDEX. Основним завданням ІЦ є розширення можливостей доступу за допомогою інформаційних технологій. У зв'язку з прийняттям закону «Про свободу інформації» в 1996—1997 рр. інформація стає доступною через Інтернет. Надано можливість проведення пошуку за виборчими округами. З 1996 р. функціонує локальна мережа — Інтранет. До ІЦ щодня надходить близько 1000 прим. документів.

Знайомство з діяльністю *Британської Бібліотечної асоціації* — зустрічі з п. Гаєм Дейнесом, головним радником зі стратегічних питань, та п. Джил Мартін, начальником управління міжнародних зв'язків. Загальна кількість членів Асоціації на початок 2000 р. становила 24920, із них кількість членів з понад 100 інших країн — 1341. Фінансовий баланс на 1 січня 2000 р. дорівнював 551096 фунтів стерлінгів. У штаб-квартирі Асоціації постійно працює 70 осіб. Тільки на комерційну діяльність щорічно виділяється 50% від сплати членських внесків. Вразила чудово поставлена видавнича діяльність: від спеціальних кольорових рекламних буклетів, професійних журналів, пояснювальних матеріалів для тренінгів, семінарів, книжок — до виготовлення лазерних дисків. При Асоціації працює кадрова агенція, яка може вирішити питання працевлаштування фахівця. Штаб-квартира орендує приміщення, постійно займається організацією спеціальних виставок, конференцій тощо. Докладнішу інформацію про діяльність Британської Бібліотечної асоціації дивіться на веб-сторінці в Інтернет за адресою <http://www.la-hq.org.uk>

Відвідання *Британської бібліотеки (British Library)*. Екскурсія, знайомство з роботою відділу оцифрування документів, системою обслуговування читачів, збереження фондів.

Звичайно, ми не могли не відвідати *«Online Information — 2000»*. Це щорічна всесвітньо відома виставка та конференція. На ній представлено понад 1000 павільйонів, більше ніж 500 презентацій, кількість діючих форумів перевищує 200. Старт їй було покладено 24 роки тому. Кожного року виставка проходить у Лондоні. І те, що протягом трьох грудневих днів представники фірм, організацій, асоціацій, установ усього світу знову зустрілися, засвідчує: ідея проведення виставки

«Online Information» життєздатна, і ми потрібні один одному.

«Online Information» — постійний ринок, який надає ідеальну можливість установити нові професійні контакти, зустріти старих партнерів та друзів, вирішити питання сьогодення й обговорити перспективи співпраці, це ціла «колекція» світових провайдерів інформації під одним дахом. Для участі у виставці за два тижні до початку було зареєстровано вже 34 тис. учасників. Вона проходила 5—7 грудня 2000 р. в Національному виставковому павільйоні «Олімпія». Розкинулася на двох поверхах у трьох залах і містила понад 520 експозицій та стендів зі Сполученого Королівства, США, Франції, Німеччини, Нідерландів, Люксембургу, Росії, Ізраїлю, Японії, Швеції, Фінляндії, Канади, Італії, Бельгії, Австрії, Данії, Філіппін.

Особливо слід відзначити спонсорський рух виставки. Її головний організатор — Learned Information Europe Ltd., «Платиновий спонсор» — Northern Light, «Золотий спонсор» — INFOTRIEVE та Science@Direct, «Спонсор Портфоліо» — Embase.com, Emeta, Northern Light, MarketResearch@com, Engineering Village 2, WestlawUK, «Сумка із матеріалами Конференції» — INFOTRIEVE, «Виставкові квитки» — Silver-Platter Information, The Dialog Corporation, Northern Light, «Засоби масової інформації» — The Times, Online World Conference & Expo та ін.

Щоб потрапити на виставку, можна зареєструватися заздалегідь за допомогою сучасних онлайн-технологій та Інтернет або ж через звичайну пошту, заповнивши відповідну анкету. Ми, без зайвих зусиль, отримали бейдж і пройшли «реєстраційні кордони». Всім бажаючим ознайомитися із системою реєстрації в режимі онлайн пропонуємо звернутися до веб-сторінки «Online Information 2000» в Інтернет: <http://www.online-information.co.uk>

За тематикою стенди висвітлювали питання електронних бібліотек та бібліотечних технологій, права і врядування, вирішень у галузі електронних видавничих технологій, освіти й наукової діяльності, наукової, технічної та медичної інформації, продажу і маркетингу, бухгалтерського обліку та фінансів, інвестицій і цінних паперів, охорони здоров'я та фармацевтики.

Спробую, бодай побіжно, оглянути, а, головне, подати Інтернет-адреси основних стендів, пов'язаних із питаннями бібліотечних та інформаційних технологій. **Apex Data Service, Inc.** (США) — провайдер сервісу конвертування даних у XML, SGML та інші формати (<http://www.apexinc.com>). **Arden Shakespeare** (Сполучене Королівство) — стенд пропонував ознайомитися із першим етапом створення найвичерпнішої онлайн-бази даних (БД) праць В. Шекспіра та відповідної академічної

літератури (<http://www.ardenshakespeare.com>). **Aries Systems Corporation** (США) — лідер підтримки медичної інформації і технології. Основний продукт Aries — механізм пошуку Knowledge Finder (дає змогу користувачу Веб ставити запитання природною мовою і отримувати релевантні результати). Knowledge Finder можливий уже в таких БД, як MEDLINE, HealthSTAR, CINAHL, EMBASE, PsycLIT та Cochrane Library (<http://www.kfinder.com>). **Aslib, The Association for Information Management** (United Kingdom) (Асоціація інформаційного менеджменту) — відома вже нам як видавець спеціальних брошур-путівників, перекладених і поширених Британською Радою в Україні. Та Асоціація відома ще й як видавець спеціальних професійних журналів, книг, в її штаті перебувають високопрофесійні консультанти. Інформаційний ресурсний центр у Британії спеціалізується лише на питаннях бібліотечного та інформаційного менеджменту. Професійне щоденне оновлення бази даних вакансій. Високоосвічена команда тренерів пропонує спеціалізовані тренінги, конференції та відкриту навчальну програму, яка сприяє досягненню успіху через поліпшення навичок (<http://www.aslib.com>). **Bell & Howell Information and Learning** (колишня UMI) (США) — 60 років ми знали цю організацію як UMI. Вона пропонує бібліотекам, науковцям та студентам усього світу газети, періодику, дисертації. В останні роки представляла відомий інформаційний продукт ProQuest (надає доступ до близько 7000 публікацій веб-сайт). Сьогодні ж відвідувачам продемонстрували, як переробити веб-інтерфейс, використовуючи продукт ProQuest SiteBuilder (tm) (<http://www.chadwyck.co.uk>). **Blackwell's** (Сполучене Королівство) — електронний сервіс — новітній навігатор електронних журналів (Electronic Journal Navigator — EJN). Понад 1100 журнальних статей від 11 видавництв. Blackwell's Book Services пропонував веб-інтерфейс бази даних 2,5 млн англійських назв (<http://www.blackwell.com>). **Book Data Ltd.** (Сполучене Королівство) — підтримка якісного, змістовного бібліографічного інформаційного сервісу для бібліотек та книготорговців. Демонструвався новий онлайн-сервіс — BookFind-Online (знайти книгу в режимі онлайн) (<http://www.bookdata.co.uk>). **The British Library** (Сполучене Королівство) — Британська бібліотека завжди відзначалась дослідженнями та інновацією, кооперацією та партнерством. Презентація необхідного інформаційного сервісу, доступу для кожного і цифрове майбутнє, потужності та переваги сервісу електронної доставки документів (ЕДД), презентація Британської національної бібліографії на лазерному диску із використанням формату MARC21 (<http://www.bl.uk>). **Bureau van Dijk** (Спо-

лучене Королівство) — підтримка корпоративних, фінансових, маркетингових та статистичних інформаційних рішень. Пропонуються гнучкі, високоякісні продукти для аналізу інформації. Відомі такі продукти, як FAME, AMADEUS, BANKSCOPE. Їх інтегровано в новий DVD-комплект, що забезпечує Інтернет-доступ до п'яти млн європейських компаній та банків (<http://www.bvder.com>). **Cambridge Scientific Abstracts** (США) — видає бібліографічні бази даних (ББД) із різних аспектів науки і технології через співробітництво з понад 4 тис. провідних наукових інституцій. БД доступні через нову базу даних для Інтернет Database Service Version 5.0 з нелімітованою кількістю користувачів. БД включає METADEX, Sociological Abstracts, Aquatic Sciences & Fisheries Abstracts (ASFA) та NTIS Database (<http://www.csa.com>). **City Information Group** (Сполучене Королівство) — група має три ключові мети: стимулювання обміну знаннями, досвідом й ідеями між фахівцями певної галузі, представлення інтересів членів групи у важливих виданнях і підвищення професійного рівня дослідників та інформаційних фахівців у світових корпораціях. Мережевий форум налічує 800 членів, включаючи дослідників, аналітиків, які працюють у різних галузях індустрії (<http://www.cityinfogroup.co.uk>). **Context Ltd** (Сполучене Королівство) — електронний видавець баз даних юридичного напрямку (<http://www.context.co.uk>). **Dalet Digital Media Systems** (Франція) — найвідоміший провайдер професійного програмного забезпечення для традиційних (радіо, телебачення) та нових засобів зв'язку (Інтернет, інтерактивне телебачення) (електронна пошта: abaubean@dalet.com). **Dawson Books** (Сполучене Королівство) — відбір та постачання книжкової продукції бібліотекам і окремим фахівцям. Понад п'ять млн записів монографій та можливість замовлень. Dawson Books має свої центри в Іспанії, Франції, США (<http://www.dawson.co.uk>). **Dialog** (Сполучене Королівство) — провайдер Інтернет-інформації, технологій і комерційних рішень для корпоративного ринку. Підтримує інформаційні БД з фармацевтики та хімії, інтелектуальної власності, бізнесу та фінансів, засобів масової інформації, дослідницького ринку та ін. (<http://www.dialog.com>). **EBSCO Information Services** (Сполучене Королівство) — сервіс доступу до повнотекстових електронних журналів та баз даних он-лайн (<http://www.ebsco.com>). **eHuset** (Данія) — пропонує інноваційні продукти для гібридних бібліотек (<http://www.ddelibra.com>). **Elsevier Science** (Нідерланди) — світовий лідер у виданні літератури та наданні доступу до наукових спеціальних баз даних (<http://www.elsevier.com>). **EOS International** (Сполучене Королівство) — новатор бібліотечного інформа-

ційного менеджменту та програмних систем із 20-річним досвідом (<http://www.equifax.com>). **European Union** (Люксембург) — презентувала 12 видів сервісу в галузі інформації і продуктів онлайн та оффлайн. Інформація стосується Європи, бізнесу і мережі Європейського інформаційного центру — EIC, технологій інформаційного суспільства, досліджень та розвитку CORDIS, статистичної БД у New Cronos та Comext databases, правових ресурсів, розвитку взаємин європейських країн, інформації про індустріальні сектори, презентації веб-сайту Європейського хімічного бюро та ін. (<http://europa.eu.int>). **Ex Libris (UK) Ltd.** (Сполучене Королівство) — світовий лідер у розробці й підтримці інтегрованого бібліотечного програмного забезпечення — ALEPH. На сьогодні має понад 530 інсталяцій програмного забезпечення в 41 країні (<http://www.exlibris.co.uk>). **Gale Group** (Сполучене Королівство) — світовий лідер публікацій у довідковій та дослідницькій сферах для публічних, академічних, спеціальних і шкільних бібліотек. Продукти цієї корпорації поширено в понад 100 країнах (<http://www.galegroup.com/world>). **German National Library of Medicine** (Німеччина) — Національна медична бібліотека Німеччини (<http://www.zbmed.de>). **GLOBEtrotter Europe** (Сполучене Королівство) — спеціалізується в електронній комерції (<http://www.globetrotter.com>). **Head Software International** (Сполучене Королівство) — пропонують професійне програмне забезпечення та сервіс для електронного видання і менеджменту знань (<http://www.headfast.co.uk>). **IDEAL Online Library** (Сполучене Королівство) — Міжнародна цифрова електронна бібліотека, ліцензії доступу до неї мають 20 країн світу, понад 1500 академічних інституцій, організацій, фармацевтичних компаній (<http://www.idealibrary.com>). **ILI** (Сполучене Королівство) — видавець технічних та правничих БД, також є дистрибутором технічних стандартів (<http://www.ili.co.uk>). **ILIAC/RNPLS&T** (Росія) — стенд Державної публічної науково-технічної бібліотеки Росії. Відома як організатор ILIAC (Міжнародного бібліотечно-інформаційного та аналітичного центру), організатор щорічної міжнародної конференції «Крим: Бібліотеки та асоціації в світі, що змінюється: нові технології та нові форми співробітництва» (<http://www.iliac.org>). **Infocandy.com** (Франція) — пропонує передплату на періодичні видання, в тому числі елементи корпоративної передплати (<http://www.infocandy.com>). **Infotrieve** (США) — заснована в 1987 р., одна з найбільших незалежних компаній. Спеціалізується на сервісі доставки документів у світі (<http://www.infotrieve.com>). **Ingenta Ltd.** (Сполучене Королівство) — глобальна дослідницька брама інформації онлайн, понад 1,4 млн відвідувань за місяць (<http://www.ingenta.com>).

ISI (Сполучене Королівство) — високоякісні БД добре відомі вам — Web of Science, Current Contents, Science Citation Index (<http://www.isinet.com>). **Kluwer Academic Publishers** (Нідерланди) — англomовні книжки, журнали, брошури та електронні публікації зі сфер науки і технології, біологічних, сільськогосподарських наук, медицини, бізнесу і економіки, гуманітарних і суспільних наук, права. В режимі онлайн можливий доступ до майже 400 повнотекстових журналів (<http://www.wkap.nl>). **LEXIS-NEXIS Europe** (United Kingdom) — найпоширеніша та найбільша онлайн БД новин, бізнесу і правової інформації (<http://www.lexis-nexis.co.uk>). **The Library Association** (Сполучене Королівство) — національне святкування 150 років публічних бібліотек у Великій Британії. Професійна організація бібліотекарів та інформаційних працівників, що має у своїх лавах 25 тис. членів з Великої Британії та світу. Надає експертну інформацію та консультації, спеціалізовану продукцію і сервіс бібліотечно-інформаційного напрямку, включаючи проведення курсів та конференцій. Видано більше ніж 200 книжок, інформаційних матеріалів та ін. (<http://www.la-hq.org.uk>). **Macmillan Publishers Ltd.** (Сполучене Королівство) — велика видавнича компанія, має офіси в 40 країнах світу, спеціалізується на виданні літератури в галузі мистецтва, музики, довідкових ресурсів з музики (<http://www.macmillan-reference.co.uk>). **MCB University Press** (Сполучене Королівство) — пропонує близько 130 академічних журналів. Демонстрація продуктів Emerald Intelligence + Fulltext та Anbar Electronic Intelligence (<http://www.mcb.co.uk>). **MicroPatent** (США) — лідер патентної інформації в Інтернет, одна з найбільших світових колекцій патентів — понад 33 млн. Можливість пошукового інструментарію, повний текст (<http://www.micropat.com>). **MIMAS** (Сполучене Королівство) — національний дослідницький сервіс. COPAC — вільний доступ до уніфікованого каталогу найбільших університетських бібліотек Сполученого Королівства та Ірландії. Записи створюються Консорціумом університетських бібліотек. ISI Web of Science for UK включає Science Citation Index, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index з можливостями проведення пошуку. JSTOR (дзеркало): унікальний цифровий архів з доступом до повнотекстових основних наукових журналів (<http://www.mimas.ac.uk>). **OCLC — Online Computer Library Center, Inc.** (Сполучене Королівство) — пропонує новий сервіс OCLC FirstSearch, що підтримує доступ до 6 тис. назв повнотекстових журналів, включаючи всі малюнки з 2000 назв журналів, можливості участі у створенні

OCLC Cooperative Online Resource Catalog (Кооперативного ресурсного каталогу онлайн, CORC) з виходом в Internet. Презентація класифікації Дьюї. Можливості навчання за допомогою фахівців OCLC та ін. (<http://www.oclc.org/europe>). **Online Inc.** (США) — видавець трьох престижних журналів: Econtent (попередня назва — DATABASE), ONLINE та EMedia (<http://www.onlineinc.com>). **SilverPlatter Information** (Сполучене Королівство) — всесвітньо відома компанія, електронна довідкова інформація для бібліотек, онлайнвий доступ до 200 БД, пропонує послуги електронної доставки документів (<http://www.silverplatter.com>). **Special Libraries Association** (США) — міжнародна асоціація. Представляє інтереси 15 тис. інформаційних фахівців з 60 країн світу (<http://www.sla.org>). **SPI Technologies Inc (Філіппіни)** — заснована в 1980 р. Спеціалізується на розробках мов типу SGML, XML, HTML. Крім того, працює над вирішенням питань щодо ретроконверсії для бібліотек. Має представництва у Великій Британії, Німеччині, Нідерландах та США (<http://www.spitech.com>). **Springer-Verlag** (Німеччина) — презентація інформаційного сервісу LINK. Доступ до 500 повнотекстових електронних журналів видавництва Springer (<http://www.link.springer.de>). До речі, можливість доступу українським бібліотекам було надано завдяки гранту від Міжнародного Фонду «Відродження» в 1999 р. до 1 квітня 2001 р. **STN International** (Німеччина) — наукова і технічна інформаційна мережа. Онлайнвий сервіс доступу до понад 210 спеціальних наукових БД, орієнтовно 300 млн документів з питань науки й технологій (<http://www.fiz-karlsruhe.de>). **Swets Blackwell** (Сполучене Королівство) — один із лідерів передплатного сервісу, передплатна агенція (<http://www.swetsblackwell.com>). **TFPL (Сполучене Королівство)** — глобальний лідер з питань менеджменту знань, інформації (<http://www.tfpl.com>). **VTLS INC. (США)** — всесвітньо відомий розробник спеціального інтегрованого автоматизованого програмного забезпечення для бібліотек — Virtua ILS, система працює в 900 бібліотеках 32 країн світу (<http://www.vtls.com>). **ZETOC** (Сполучене Королівство) — пропонує доступ через протокол Z39.50 до британських бібліотек, доступ до понад 15 млн статей з 20 тис. відомих наукових журналів та 100 тис. матеріалів конференцій (<http://zetoc.mimas.ac.uk>)

Запрошую Вас через наведені адреси веб-сторінок здійснити чудову подорож онлайн до бібліотечно-інформаційної Великої Британії й отримати ще більше інформації!